

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(4)	(3)	(1)	(4)	(3)	(1)	(1)	(1)	(2)	(2)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(3)	(1)	(3)	(2)	(4)	(1)	(3)	(3)	(2)	(2)	תשובה

23	22	21	שאלה
(1)	(2)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **הכביר** : **להמעיט** - (להכביר = להרבות)

היחס : **הכביר** זה עשה ההיפך מ**להמעיט**.
א' זה עשה ההיפך מ- **ב'**.

תשובה (1): הקשיב : להסכית. האם **הקשיב** זה עשה ההיפך מ**להסכית**? לא, להסכית משמעותו להקשיב.

תשובה (2): הלביש : לערטל. האם **הלביש** זה עשה ההיפך מ**לערטל**? כן. לערטל משמעותו להפשיט, ההיפך מ**להלביש**.

תשובה (3): התריע : להיזהר. האם **התריע** זה עשה ההיפך מ**להיזהר**? לא, התריע זה הזהיר מישהו אחר.

תשובה (4): המתין : לבושש. האם **המתין** זה עשה ההיפך מ**לבושש**? לא, לבושש משמעותו להתעכב, להתמהמה. ממתינים למישהו כשהוא מבושש.

תשובה (2).

2. השאלה: **אצטבה** : **על גבי** - (אצטבה = מדף)

היחס : **אצטבה** זה משהו ששמים דברים **על גבה**.
א' זה משהו ששמים דברים **ב'**.

תשובה (1): סולם : למעלה. האם **סולם** זה משהו ששמים דברים **למעלה**? לא, **סולם** זה משהו שמטפסים עליו על מנת להגיע **למעלה**.

תשובה (2): קופסה : בתוך. האם **קופסה** זה משהו ששמים דברים **בתוכו**? כן.

תשובה (3): משקפת : רחוק. האם **משקפת** זה משהו ששמים דברים **ברחוק** שלו? לא, משקפת זה משהו המשמש לראייה לרחוק.

תשובה (4): ירכתיים : מאחור. האם **ירכתיים** זה משהו ששמים דברים **מאחוריו**? לא, ירכתיים הם החלק האחורי.

תשובה (2).

3. השאלה: מברשת : צבע -

היחס : מברשת היא כלי שבאמצעותו משתמשים בצבע.
א' הוא כלי שבאמצעותו משתמשים ב-ב'.

תשובה (1): פטיש : מסמר. האם **פטיש** הוא כלי שבאמצעותו משתמשים במסמר? כן. הפטיש משמש כדי לדפוק את המסמר.

תשובה (2): את : בור. האם **את** היא כלי שבאמצעותו משתמשים בבור? לא, את היא כלי שמשמשים בו על מנת ליצור בור.

תשובה (3): מעלית : קומה. האם **מעלית** היא כלי שבאמצעותו משתמשים בקומה? לא, באמצעות המעלית מגיעים לקומה מסוימת.

תשובה (4): מסחטה : מיץ. האם **מסחטה** היא כלי שבאמצעותו משתמשים במיץ? לא, מסחטה משמשת להכנת מיץ.

תשובה (1).

4. השאלה: לרדות : כוורת -

היחס : לרדות זה להוציא משהו (דבש) מתוך הכוורת.
א' זה להוציא משהו מתוך ב'.

תשובה (1): לשלות : מים. האם **לשלות** זה להוציא משהו מתוך המים? כן.

תשובה (2): לשאוב : מים. האם **לשאוב** זה להוציא משהו מתוך המים? לא, לשאוב זה להוציא מים (או נוזל אחר) מתוך משהו.

תשובה (3): למהול : מים. האם **למהול** זה להוציא משהו מתוך המים? לא, למהול זה לערבב משהו עם מים על מנת שיהיה דליל יותר.

תשובה (4): להציף : מים. האם **להציף** זה להוציא משהו מתוך המים? לא. להציף זה לכסות משהו ביותר מידי מים.

תשובה (1).

5. השאלה: הזדקק : נחוץ -

היחס : משהו נחוץ זה משהו שמישהו אחר הזדקק לו.
משהו ב' זה משהו שמישהו אחר א' לו.

תשובה (1): הבין : נהיר. האם משהו **נהיר** זה משהו שמישהו אחר הבין אותו? כן. נהיר משמעותו ברור, מובן.

תשובה (2): העניש : נפשע. האם משהו **נפשע** זה משהו שמישהו אחר העניש אותו? לא, משהו נפשע הוא משהו שאסור לעשות, פשע, אך לא מענישים אותו (אולי מענישים את מי שעשה אותו, וגם זה לא בהכרח).

תשובה (3): נטמן : צפון. (צפון = טמון) האם משהו **צפון** זה משהו שמישהו אחר נטמן אותו? לא, מישהו טמן אותו, אך המילה "נטמן" אינה מבטאת פעולה שמישהו אחר עשה עליו.

תשובה (4): נסדק : נשבר. האם **נשבר** זה משהו שמישהו אחר נסדק אותו? לא, המילה "נסדק" אינה מבטאת פעולה שמישהו אחר עשה עליו, וכמו כן גם אם מישהו סדק אותו, אז הוא הפך לסדוק ולא לשבור.

תשובה (1).

6. השאלה: דרך: סלל -

היחס: סלל זה יצר את הדרך.

ב' זה יצר את א'.

תשובה (1): מצוף: הציף. האם הציף זה יצר את המצוף? לא, הציף זה גרם להצפה.

תשובה (2): מידע: הודיע. האם הודיע זה יצר את המידע? לא, מי שהודיע לא יצר את המידע אלא רק בישר מידע קיים.

תשובה (3): מטבע: טבע. האם טבע זה יצר את המטבע? כן. (טבע = ייצר מטבעות).

תשובה (4): נסורת: ניסר. האם ניסר זה יצר את הנסורת? לא, ניסר זה חתך משהו באמצעות מסור, הנסורת היא רק תוצר לוואי של פעולה זו.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. השאלה: גיבור המחזה _____ העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער _____, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו _____ לשווא, הגיע למסקנה כי _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): גיבור המחזה מוכן להתמודד עם העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער ללא גבול, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו היו לשווא, הגיע למסקנה כי אין כל טעם לחייו.

בחלק הראשון של המשפט אנו לומדים על יכולתו (או אי יכולתו) של גיבור המחזה להתמודד עם אכזבות ועם צער בחייו, ובחלק השני מתוארת המסקנה שאליה הגיע בעקבות חיזוריו אחרי אהובתו.

על פי תשובה זו, הגיבור מוכן להתמודד עם אכזבות ולשאת צער, ולכן נצפה שגם אם יקרה לו דבר מאכזב הוא יתמודד עימו. אולם, בסוף המשפט נאמר כי חיזוריו היו לשווא (דבר מאכזב) וכי הוא לא הצליח להתמודד עם האכזבה (אמר כי אין טעם לחייו). המשפט לא הגיוני, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): גיבור המחזה אינו מוכן לקבל את העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער רק עד גבול מסויים, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו היו לשווא, הגיע למסקנה כי אין כאב שהוא אינו מסוגל לשאתו.

על פי תשובה זו, הגיבור אינו מתמודד היטב עם אכזבות ועם צער, ולכן נצפה שגם אם יקרה לו דבר מאכזב הוא לא יצליח לשאת את הכאב. אולם, בסוף המשפט נאמר כי חיזוריו היו לשווא (דבר מאכזב) וכי הוא הגיע למסקנה שאין כאב שהוא אינו מסוגל לשאתו (כלומר כן מצליח לשאת את הכאב). המשפט לא הגיוני, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): גיבור המחזה מוכן להתמודד עם העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער כמעט ללא גבול, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו לא היו לשווא, הגיע למסקנה כי כאבו רב מכדי שיוכל לשאתו.

על פי תשובה זו, הגיבור מוכן להתמודד עם אכזבות ולשאת צער, ולכן נצפה שגם אם יקרה לו דבר מאכזב הוא יתמודד עימו. בחלק האחרון של המשפט נאמר כי חיזוריו לא היו לשווא (דבר משמח) ומשום כך הוא חש כאב רב. לא הגיוני כי כאבו רב כל כך בעקבות דבר משמח ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): גיבור המחזה אינו מוכן לקבל את העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער רק עד גבול מסויים, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו היו לשווא, הגיע למסקנה כי אין כל טעם לחייו.

על פי תשובה זו, הגיבור אינו מתמודד היטב עם אכזבות ועם צער, ולכן נצפה שגם אם יקרה לו דבר מאכזב הוא לא יצליח לשאת אותו. ואכן, בסוף המשפט נאמר כי חיזוריו היו לשווא (דבר מאכזב) ועקב כך הוא הגיע למסקנה שאין כל טעם לחייו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

8. **השאלה:** ג'ונס _____ הרישומים המתארים עוברי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה הרישומים אינם _____. איני חושב שג'ונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שברישומיו לא _____. לרישומי השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות המקובלות בימינו.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ג'ונס ממעיטה בערכם של הרישומים המתארים עוברי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה הרישומים אינם **מדויקים**. איני חושב שג'ונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שברישומיו לא **מנע מעצמו חופש אמנותי מסוים**. עם זאת ידוע שהייתה לרישומיו השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות המקובלות בימינו.

בחלק הראשון של המשפט מתוארת עמדתה של ג'ונס לגבי הרישומים של שטולץ וההסבר לעמדה זו. בחלק השני מתוארת עמדתו של הכותב שמסכים עם ג'ונס ומסביר מדוע. ובסוף המשפט מתוארת השפעתם של הרישומים על התאוריות ההתפתחותיות של ימינו.

על פי תשובה זו, ג'ונס ממעיטה בערכם של הרישומים מפני שהם לא מדויקים, הכותב מסכים עמה ומסביר ששטולץ עצמו הודה בחופש אמנותי בעת ציור הרישומים (המעיד על כך שהם אינם מדויקים). למרות זאת, בסוף המשפט נאמר שהיתה לרישומים השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות של ימינו, שני החלקים הללו אינם מסתדרים זה עם זה ולכן מילת הניגוד "עם זאת" מתאימה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

9. **השאלה:** מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, _____ שהסיפור נחשב קניינו _____. התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, _____ לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, **רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת מכיוון** שהסיפור נחשב קניינו **הבלעדי של המחבר**. **לכן לא** התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, **מוכרים היטב** לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים.

בחלק הראשון של המשפט נאמר כי בשבט טמוס, רק מי שכתב סיפור כלשהו רשאי לספר אותו מכיוון שהוא נחשב לקניינו הבלעדי. אם כך נצפה שסיפורי של רופוס יהיו מוכרים רק למי שמע אותם מפיו. אולם, בחלק האחרון של המשפט נאמר כי בני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת הרי הבולו מכירים את סיפורי של רופוס, למרות שהוא מעולם לא ביקר שם. מידע זה מפתיע ולכן לא הגיוני שמיכאלה "לא התפלאה" לגלות זאת. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, **כל בני השבט רשאים לספר אותו, וזאת אף** שהסיפור נחשב קניינו **של השבט**. **לכן לא** התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, **מוכרים היטב** לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים.

החלק הראשון של המשפט לא הגיוני ולכן אין צורך להתעמק בהמשך המשפט. בחלק הראשון נאמר כי אם בן שבט חיבר סיפור אז כל בני השבט רשאים לספר אותו, וזאת אף שהוא נחשב לקניינו של השבט. מילת הניגוד לא מתאימה מכיוון שאם הסיפור נחשב לקניינו של השבט, נצפה שכל בני השבט יוכלו לספר אותו. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, **רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת אף** שהסיפור נחשב קניינו של **השבט כולו**. לכן התפלאה לגלות שסיפוריו היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, **מוכרים היטב** לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים.

בחלק הראשון של המשפט נאמר כי בשבט טמוס, רק מי שכתב סיפור כלשהו רשאי לספר אותו **אף** שהוא נחשב לקניינו של כל השבט. אם הסיפור הוא קניינו של השבט כולו נצפה שכל בני השבט יוכלו לספר אותו, אולם במשפט נאמר שרק מי שכתב את הסיפור רשאי לעשות זאת ולכן מילת הניגוד "אף" מתאימה כאן. כמו כן, בהמשך המשפט מדובר על סיפוריו של רופוס. נצפה שסיפוריו של רופוס יהיו מוכרים רק למי ששמע אותם מפיו, מפני שהוא היחיד שרשאי לספר אותם, אולם, בחלק האחרון של המשפט נאמר כי בני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת הרי הבולו מכירים את סיפוריו של רופוס, למרות שהוא מעולם לא ביקר שם. מידע זה מפתיע ולכן הגיוני שמיכאלה "התפלאה" לגלות זאת. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

10. השאלה: נטע ביקרה בגן החיות.

ידוע כי:

- מקרב החיות בגן, נטע ראתה את כל החיות שמוצאן באפריקה.

- כל החיות שנטע ראתה ניזונות מעשב בלבד.

אם כך, לא יתכן שיש בגן החיות חיה ש-

פיתרון: נטע ראתה את כל החיות בגן שמוצאן באפריקה, וכל החיות שראתה ניזונות מעשב. מכאן שכל החיות בגן שמוצאן באפריקה ניזונות מעשב. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): ניזונה מעשב ומוצאה מאפריקה.

מובן שחיה כזו תיתכן, מפני שכל החיות שמוצאן מאפריקה בגן החיות ניזונות מעשב.

תשובה (2): ניזונה מחרקים ומוצאה מאסיה.

חיה כזו תיתכן. מכיוון שמוצאה של החיה מאסיה, לא ידוע האם נטע ראתה אותה או לא, ואין מגבלה בנוגע למזון שחיה כזו ניזונה ממנו.

תשובה (3): ניזונה מעשב ומוצאה מאסיה.

חיה כזו תיתכן. מכיוון שמוצאה של החיה מאסיה לא ידוע האם נטע ראתה אותה או לא, ואין מגבלה בנוגע למזון שחיה זו ניזונה ממנו.

תשובה (4): ניזונה מחרקים ומוצאה מאפריקה.

חיה כזו לא תיתכן מכיוון שהגענו למסקנה שבגן החיות כל החיות שמוצאן מאפריקה ניזונות מעשב. זו התשובה הנכונה.

הערה: לאחר ניתוח הנתונים הגענו למסקנה שכל החיות שמוצאן מאפריקה ניזונות מעשב, חיה שלא תיתכן היא חיה שסותרת כלל זה, כלומר חיה שהיא מאפריקה ולא ניזונה מעשב. ניתן לחפש ישירות חיה כזו בתשובות ואין צורך לנתח כל תשובה בנפרד.

תשובה (4).

11. השאלה: מכירות מעילי הפוך של חברת "בני ובניו" עלו בחודש האחרון ב- 30%. בני שיער שהעלייה במכירות נובעת מגל הקור שפקד את הארץ בתקופה זו.

איזו מהעובדות הבאות מחלישה את השערתו של בני?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): גם מכירות שמיכות הפוך של חברת "בני ובניו" עלו בחודש האחרון

תשובה זו מחזקת את מסקנתו של בני מכיוון שהיא תומכת בכך שבעקבות גל הקור אנשים קונים יותר ציוד מחמם.

תשובה (2): במקביל לגל הקור פתח בני במסע פרסום לקידום מוצרי החברה

תשובה זו מספקת הסבר חלופי לעלייה במכירות ולכן מחלישה את מסקנתו של בני. יתכן כי מכירות מעילי הפוך עלו בעקבות מסע הפרסום, ולא בגלל גל הקור. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): בתקופה המקבילה אשתקד ירדו מכירות החברה ב- 20%

תשובה זו לא משפיעה על מסקנתו של בני מאחר ולא ידוע לנו דבר בנוגע למוזג האוויר בתקופה המקבילה אשתקד, ולא ניתן לדעת האם לגל הקור יש קשר להבדל במכירות.

תשובה (4): בתקופה זו הורידה החברה המתחרה, "בתיא ובתה", את מחירי מעיליה

תשובה זו מחזקת את מסקנתו של בני. אם החברה המתחרה הורידה מחירים אנו מצפים שתהיה פגיעה במכירותיו של בני, אולם למרות עובדה זו מכירותיו עלו. זה גורם לנו לחשוב שאולי לגל הקור הייתה השפעה כל כך חזקה על המכירות, שהיא גברה אפילו על הפגיעה שהייתה יכולה להיווצר עקב הורדת מחירי המתחרים.

תשובה (2).

12. השאלה: הארכאולוג מאיר בן-דב כתב בהתייחסו לחומות ירושלים: "הרעיון שהועלה בזמנו, שחומת סולימן

נועדה לבלום מתקפות על ירושלים מצד שוכני הספר במדבר יהודה, אין לו על מה שיסמוך: החזקת מחלקת פרשים עות'מאנית בירושלים הייתה פותרת את בעיית הפרות הסדר של נוודי המדבר בהוצאות מזעריות". לדידו, המניע למבצע היקר של הקמת החומה היה נעוץ בידיעות שהגיעו לסולטאן סולימן הראשון, ולפיהן קרלוס החמישי, ששלט אז בחלקים נרחבים מאירופה, תכנן לחדש את מסעי הצלב למזרח ולכבוש את ירושלים.

מן הפסקה שלעיל עולה כי בן-דב -

פתרון: נבחן את התשובות הנתונות:

תשובה (1): סבור שסולימן השתמש באיום מצד יושבי הספר כתירוץ להקמת החומה הקרויה על שמו

לא נכון, על פי דעתו של בן-דב, סולימן בנה את החומה במטרה להגן על ירושלים מפני כיבושה על ידי קרלוס החמישי.

תשובה (2): סבור שלשם הגנה מפני מתקפות של יושבי הספר על ירושלים לא הייתה דרושה הקמת חומה

זו התשובה הנכונה. בן-דב אומר כי "החזקת מחלקת פרשים עות'מאנית בירושלים הייתה פותרת את בעיית הפרות הסדר של נוודי המדבר". כלומר, היה ניתן להגן מפני התקפות אלה ללא הקמת החומה.

תשובה (3): חולק על ההסבר הגורס כי סולימן חשש מפני מתקפה אפשרית של קרלוס החמישי

לא נכון, בן-דב הוא זה שטוען כי סולימן חשש מפני מתקפה של קרלוס החמישי, וזה למעשה היה המניע לבניית החומה היקרה.

תשובה (4): חולק על הסברה הגורסת כי במדבר יהודה חיו יושבי ספר שאיימו להפר את הסדר בירושלים

לא נכון, בן-דב אינו חולק על כך שהיה איום להפרות סדר מצד יושבי הספר, אך הוא חולק על כך שזו הייתה הסיבה להקמת חומת סולימן.

תשובה (2).

13.

השאלה: קבוצת חוקרים בדקה את השפעותיה של צריכת קפאין על ההשתכנעות מטיעונים. הם נתנו לקבוצת נבדקים אחת לשתות משקה עתיר קפאין, ולשנייה - משקה ללא קפאין, ולאחר מכן השמיעו להם טיעונים בעד צמחונות. החוקרים מצאו שהנבדקים שצרכו קפאין השתכנעו מהטיעונים במידה רבה יותר, ושיערו שמפני שקפאין מגביר את יכולת הריכוז, הנבדקים הללו התרכזו יותר בטיעונים.

על איזו מן ההנחות הבאות מבוססת השערת החוקרים?

פיתרון: החוקרים מצאו שהנבדקים שצרכו קפאין השתכנעו מהטיעונים במידה רבה יותר, ומכך הסיקו שצריכת הקפאין גרמה להם להתרכז יותר בטיעונים. מסקנה זו חסרת היגיון אלא אם כן מניחים שמי שמתרכז יותר בטיעונים המושמעים לו משתכנע מהם במידה רבה יותר. זו ההנחה עליה מבססים החוקרים את השערתם.

תשובה (3).

14.

השאלה: "אל-ניניו" הוא כינוי לקבוצת שינויים אקלימיים המתרחשת במחזוריות סביב קו המשווה במזרח האוקיינוס השקט. תופעה זו עשויה לכלול שינויים קיצוניים בדפוסי הזרמים בים והרוחות באטמוספירה, בדפוסי היווצרותם של משקעים, וכן בתדירותן של סערות טרופיות ובעוצמתן. שינויים כאלה במוזג האוויר משפיעים על חייהם של מיליוני בני אדם, בין השאר מכיוון שיש להם השלכות על ענפים חשובים בכלכלותיהן של מדינות רבות, כגון חקלאות, תיירות ומסחר.

איזו מהטענות שלהלן, הנוגעות לתופעה "אל-ניניו", נכונה לפי הפסקה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): היא מתרחשת בכל מקום שבו מתרחשות סערות טרופיות.

לא נכון, לפי הפסקה שינויים בתדירותן ועוצמתן של סערות טרופיות הם חלק מקבוצה של שינויים אקלימיים המכונים "אל-ניניו", אך לא ניתן לומר שבכל מקום שבו מתרחשות סערות טרופיות מתרחשת תופעת "אל-ניניו". זאת ועוד, בתחילת הפסקה נאמר בפירושו היכן מתרחשת קבוצת השינויים הנקראת "אל-ניניו" – סביב קו המשווה במזרח האוקיינוס השקט.

תשובה (2): רוב השינויים האקלימיים המתרחשים במסגרתה הם שינויים הקשורים בזרמי הים.

לא נכון, בפסקה נאמר שישנם סוגים שונים של שינויים אקלימיים שמתרחשים במסגרת תופעת "אל-ניניו", אחד מסוגי השינויים הוא בזרמי הים, אך לא מוזכר שסוג זה מהווה "רוב".

תשובה (3): יש מדינות שבהן היא משפיעה על ענף החקלאות.

זו התשובה הנכונה. בפסקה נאמר כי השינויים במוזג האוויר המתרחשים במסגרת תופעת "אל-ניניו" "משפיעים על חייהם של מיליוני בני אדם, בין השאר מכיוון שיש להם השלכות על ענפים חשובים בכלכלותיהן של מדינות רבות, כגון חקלאות, תיירות ומסחר."

כלומר ישנן מדינות בהן שינויים אלה משפיעים על ענף החקלאות.

תשובה (4): במדינות שבהן היא מתרחשת הכלכלה נשענת בעיקר על תיירות ומסחר.

לא נכון, בפסקה נאמר כי חקלאות, תיירות ומסחר הם דוגמאות לענפים חשובים בכלכלותיהן של מדינות שונות, המושפעים מתופעת "אל-ניניו", אך לא מוזכר שהמדינות נשענות בעיקר על ענפים אלה, ובוודאי שלא על תיירות ומסחר בפרט.

תשובה (3).

15. השאלה: קובלנץ מתח ביקורת על מדיניות משרד ההגירה בחומקיסטון באומרו: "מוטב לתת לאדם רעב חכה מלתת לו סל מלא דגים". מה יכולה להיות מדיניות משרד ההגירה?

פיתרון: תחילה נבין את כוונת המשל. קובלנץ טוען כי מוטב לתת לאדם רעב חכה ולא סל מלא דגים מפני שחכה תאפשר לו לרכוש מיומנות מסוימת שבעזרתה יוכל לספק לעצמו מזון ולפתור את בעיית הרעב באופן קבוע, בעוד שסל מלא דגים נותן פיתרון חלקי וזמני בלבד. כלומר, נחפש תשובה בה מדיניות משרד ההגירה מספקת פיתרון חלקי לבעיה, אך לא ניתנת האפשרות לרכוש מיומנות מסוימת שתפתור את הבעיה באופן מלא. מצב זה מתאים לתשובה (1) - המהגרים שלא יודעים את השפה החומקיסטנית יוכלו להקשיב לרדיו בשפה שלהם, אך לא יוכלו לפתור את בעיית השפה בצורה מלאה לצרכים אחרים.

תשובה (1).

16. השאלה: בהקדמה למאמר נכתב: "חלקו הראשון של המאמר סוקר את ההבדלים בין היררכיית הנושאים שכלי התקשורת בפריפריה עוסקים בהם בדרך כלל ובין היררכיית הנושאים המקובלת בכלי התקשורת הכלל-ארציים. חלקו השני מסתייע בסקירה זו כדי להשוות בין השפעתם של כלי התקשורת המקומיים על סדר היום בפריפריה ובין השפעתם של כלי התקשורת הכלל-ארציים עליו.

איזו מן השאלות הבאות מתאימה להיות השאלה העיקרית הנדונה בחלקו השני של המאמר?

פיתרון: לפי הקטע, החלק השני של המאמר מתמקד בהשוואה בין ההשפעה של כלי התקשורת המקומיים לזו של כלי התקשורת הכלל-ארציים על סדר היום של תושבי הפריפריה. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): האם עורכי כלי התקשורת בפריפריה קשובים לרחשי ליבם של התושבים המקומיים יותר מעורכי כלי התקשורת הכלל-ארציים?

שאלה זו אינה מתאימה מכיוון שהדיון הוא על כיצד התושבים בפריפריה מושפעים מכלי התקשורת, ולא כיצד עורכי כלי התקשורת מושפעים מהתושבים.

תשובה (2): האם היררכיית הנושאים שכלי התקשורת בפריפריה עוסקים בהם דומה להיררכיית הנושאים של כלי התקשורת הכלל-ארציים?

שאלה זו אינה מתאימה מכיוון שההבדלים בין היררכיות הנושאים שבהם עוסקים כלי התקשורת השונים נידונים בחלק הראשון של המאמר ולא השני. בחלק השני ישנה התמקדות בהשפעה של כלי התקשורת על תושבי הפריפריה, ובתשובה זו נושא זה לא מוזכר כלל.

תשובה (3): האם השפעתם של כלי התקשורת על סדר יומה של האוכלוסייה הכללית נופלת מהשפעתם על סדר יומם של תושבי הפריפריה?

שאלה זו אינה מתאימה מכיוון שהיא עורכת השוואה בין ההשפעה של כלי התקשורת על תושבי האוכלוסייה הכללית לבין ההשפעה על תושבי הפריפריה, בעוד שהשוואה המתבקשת לפי הקטע היא בין ההשפעה של כלי התקשורת המקומיים לזו של כלי התקשורת הארציים על תושבי הפריפריה.

תשובה (4): האם מעייניהם של תושבי הפריפריה נתונים לנושאים שהובלטו בכלי התקשורת המקומיים, או לנושאים שהובלטו בכלי התקשורת הכלל-ארציים?

שאלה זו מתארת את ההשוואה הנכונה לפי הקטע - בין השפעתם של כלי התקשורת המקומיים לבין זו של כלי התקשורת הארציים על תושבי הפריפריה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

17. השאלה: יש חוקרים הסבורים שעיסוק אינטנסיבי ואפילו כפייתי בעבר מאפיין חברות בתהליכים מואצים של שינוי, ולראיה - בעידן המודרני הפכה ההיסטוריה נושא עיסוק מרכזי. הם מציינים כי החברה הבריטית, שהתנסתה בתהליכי מודרניזציה מוקדם מכל חברה אחרת, הרבתה במיוחד לעסוק בעברה.

איזו מן הטענות הבאות אינה עולה מדבריהם של החוקרים?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): שינויים מהירים מאפיינים חברות רבות בעידן המודרני

טענה זו עולה מדברי החוקרים. הם טוענים כי עיסוק בעבר מאפיין חברות בתהליכי שינוי, וכראיה לכך מציינים את העובדה שבעידן המודרני ישנו עיסוק מרכזי בעבר, מכאן שבעידן המודרני החברה נמצאת בתהליכי שינוי.

תשובה (2): העיסוק בעבר המריץ תהליכי שינוי בחברות מודרניות בכלל, ובחברה הבריטית בפרט

טענה זו אינה עולה מדברי החוקרים. לפי דברי החוקרים תהליכי שינוי מואצים שמתרחשים בחברה כלשהי גורמים לה לעיסוק מוגבר בהיסטוריה, ולא להיפך. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): הבריטים עסקו בהיסטוריה באינטנסיביות כבר בשלב מוקדם יחסית של העידן המודרני

טענה זו עולה מדברי החוקרים. הם מציינים כי החברה הבריטית התנסתה בתהליכי מודרניזציה מוקדם מכל חברה אחרת, כלומר החברה הבריטית החלה להיות מודרנית מוקדם משאר החברות (= בתחילת העידן המודרני). כמו כן נאמר כי המודרניזציה גורמת לעיסוק מוגבר בהיסטוריה. מכאן ניתן להסיק שהחברה הבריטית עסקה בהיסטוריה מוקדם ביחס לחברות אחרות בעידן המודרני.

תשובה (4): חברות שאינן משתנות במהירות עוסקות בעברן פחות מחברות שמשתנות במהירות

טענה זו עולה מדברי החוקרים. הם טוענים כי עיסוק אינטנסיבי בעבר מאפיין חברות בתהליכים מואצים של שינוי. כלומר, אם אין תהליך מואץ של שינוי אז ישנו פחות עיסוק בעבר.

תשובה (2).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: איזו מהטענות הבאות נכונה על פי הפסקה הראשונה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בעבר סברו שהמטען הגנטי נמצא בתא, אך כיום יודעים שהוא מאוחסן בדנ"א.

לא נכון. לפי הפסקה, כיום יודעים שהדנ"א המאחסן את החומר הגנטי נמצא בתא. "המטען הגנטי של כל היצורים החיים מאוחסן בתאיהם בחומר שנקרא דנ"א" (שורה 2).

תשובה (2): קיים דמיון רב בין תכונות תורשתיות של חיידקים, צמחים ובני אדם.

לא נכון. לפי הפסקה הרכבו ומבנהו של הדנ"א דומים אצל חיידקים צמחים ובני אדם, אך אין זה אומר דבר על הדמיון בין התכונות התורשתיות של יצורים אלה.

תשובה (3): המידע על אודות התכונות שכל יצור מוריש לצאצאיו מאוחסן בחומר שנקרא דנ"א.

זו התשובה הנכונה. "לכל יצור חי יש מטען גנטי הקובע את תכונותיו ואת התכונות התורשתיות שהוא מעביר לצאצאיו. כיום ידוע שהמטען הגנטי ... מאוחסן בתאיהם בחומר שנקרא דנ"א" (שורות 1-2).

תשובה (4): רק בתאיהם של חיידקים, צמחים ובני אדם קיים דנ"א.

לא נכון, לפי השורה הראשונה הדנ"א קיים בתאיהם של כל היצורים החיים.

תשובה (3).

- 19. השאלה:** איזו מהמסקנות הבאות עולה מתיאור אופן ההתרבות של החיידקים (שורות 5-6):
פיתרון: שורות 5-6: "כל חיידק משתכפל ומתחלק לשני תאים זהים לחיידק המקורי, וחוזר חלילה. כך נוצרות מושבות של חיידקים שתכונותיהם זהות."
החיידקים המשוכפלים זהים לחיידק המקורי בכל תכונותיהם. מכאן ניתן להסיק כי התכונות עוברות מחיידק לחיידק בתורשה.
תשובה (1).
-

- 20. השאלה:** איזו מהתכונות הבאות אינה תכונה של החיידקים לאחר שעברו התמרה (פסקה שלישית):
פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:
תשובה (1): שטח פנים חלק
לפי הקטע החיידקים שעברו התמרה רכשו תכונות מהחיידקים החלקים, ושטח פנים חלק היא אחת התכונות האלה. שורה 10: "החוקרים גילו שמכמה מהחיידקים המחוּספסים הללו התפתחו מושבות של חיידקים חלקים".
תשובה (2): יכולת לגרום לדלקת ריאות בחיות.
לפי הקטע החיידקים שעברו התמרה אכן גרמו לדלקת ריאות בחולדות. שורות 18-19: "ההתמרה באה לידי ביטוי לא רק בשינוי צורני: כשהזריקו חיידקים אלה לחולדות, הן חלו בדלקת ריאות."
תשובה (3): גדילה במושבות קטנות.
לפי הקטע החיידקים שעברו התמרה דווקא גדלו במושבות גדולות. שורות 17-18: "התברר שרק על המצע שהכיל דני"א גדלו חיידקים חלקים במושבות גדולות". זו התשובה הנכונה.
תשובה (4): התרבות על ידי השתכפלות וחלוקה לשניים.
תכונה זו היא תכונה של כל סוגי החיידקים, לפני שעברו התמרה וגם אחרי. שורה 6: "חיידקים הם יצורים חד תאיים, המתרבים על ידי חלוקה...".
תשובה (3).
-

- 21. השאלה:** מה המסקנה המרכזית מהניסוי שמתואר בפסקה השלישית?
פיתרון: החוקרים ערכו את הניסוי המתואר בפסקה השלישית על מנת לגלות מהו החומר שהעביר את המידע הגנטי מהזן החלק לזן המחוּספס. לפי תוצאות הניסוי, הדני"א הוא החומר שעבר מזן לזן וחולל את ההתמרה, והמסקנה מכאן היא שהדני"א הוא החומר שמכיל את המידע הגנטי.
הערה: תשובה (3) – "חיידקים חלקים הם שגורמים לדלקת ריאות" – מציגה משפט נכון על פי הטקסט, אך הוא אינו מהווה את המסקנה העיקרית מהניסוי (ועל כן אינו עונה על השאלה).
תשובה (4).
-

- 22. השאלה:** מה הסתירה לכאורה המוזכרת בתחילת הפסקה האחרונה?
פיתרון: לפי הפסקה האחרונה, הסתירה לכאורה היא בין מסקנות הניסוי לבין נסיונו היום-יומי. "אנו ניזונים ממזון ממקורות שונים, מירקות ועד בעלי חיים, ובכל זאת איננו רוכשים תכונות של מרכיבי המזון הללו" (שורות 20-21), בעוד שהחיידקים בניסוי כן רכשו את התכונות של מצע המזון שהם אכלו.
תשובה (2).
-

23. **השאלה:** על פי הקטע, אילו היה לחיידקים גרעין שהדני"א סגור בתוכו, סביר ש-

פיתרון: בפסקה השלישית מתוארות הסיבות לכך שבני אדם לא רוכשים את התכונות הגנטיות של המזון אותו הם אוכלים. אחת הסיבות לכך היא שהדני"א והמערכת שתפקידה להביא לידי ביטוי את המידע שמאוחסן בו סגורים בתוך גרעין התא (שורות 24-25), כלומר, גרעין התא מקשה על המעבר של דני"א מן אחד של תאים לזן אחר. אם לחיידקים היה גרעין שהדני"א סגור בתוכו, סביר להניח שהחומר הגנטי לא היה מועבר בקלות מתא לתא, ועל כן החיידקים בניסוי לא היו עוברים התמרה.

תשובה (1).
